

U.G. 3rd Semester Examination - 2021

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-7

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. निम्नोद्धृतेषु दशाणां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्: 2×10=20
- आचार्यमेधातिथि विरचितस्य मानवधर्मशास्त्रस्य भाष्यस्य किं नाम?
 - क एव मिताक्षराकारः? कञ्च ग्रन्थमाधारीकृत्य ईयं टीका तेन विरचिता?
 - मनुमतेन किं दशकं धर्मलक्षणम्?
 - कौटिलीयार्थशास्त्रस्य ग्रन्थविभाजनं कीदृशम्?
 - वैदिकसमाजे का नाम समितिः?
 - याज्ञवल्क्यानुसारेण धर्मस्य मूलं किम्?
 - 'सप्ताङ्ग राज्यम्' इत्यत्र 'दण्ड' इति शब्दस्य कोऽर्थः?
 - 'बाणप्रस्थाश्रम' पदे 'बाणप्रस्थ' इति शब्दस्य कोऽर्थः?

- शक्तिः कतिविधा? उल्लेखनीयाः।
- षाड्गुण्ये 'आसनम्' इति शब्दस्य कोऽर्थः?
- बह्वचर्याश्रमस्य कर्तव्यानि कानि?
- को नाम 'पारशवः'?
- व्युत्पत्तिमार्गेण 'चूडाकरणम्' इति पदस्य अर्थो विव्रियताम्।
- कस्य शासनकाले 'फा-हियेन्'-महाभागेन भारतभूखण्डे भ्रमणाय आगतम्? तस्य विरचितस्य ग्रन्थस्य नाम किम्?
- कस्मिन् शिलालेखे प्रथमतया 'भारतवर्षे'ति शब्दस्य समुल्लेखो दृश्यते?

2. Answer any **four** of the following : 5×4=20

- Write a short note on (any **one**):
विवाहसंस्कारः, कामन्दकीय-नीतिसारः।
- Write briefly, an introductory note on the republican states of the Buddhist period in northern India.
- Briefly discuss the four fold divisions of Varna (वर्ण) system according to शान्तिपर्व of the महाभारत।
- Translate into Bengali or English (any **one**):
a) शत्रवो नीतिहीनानां यथाऽपथ्याशिनानां गहाः।
सद्यः केचिच्च कालेन भवन्ति न भवन्ति च।।
नृपस्य परमो धर्मः प्रजानां परिपालनम्।
दुष्टनिग्रहणं नित्यं न नीत्याऽतो विना ह्युभे।।

- b) पूज्या लालयितव्याश्च स्त्रियो नित्यं जनाधिप ।
अपूजिताश्च यत्रैताः सर्वास्तत्राफलाः क्रियाः ॥
तदैव तत्कुलं नास्ति यदा शोचन्ति जामयः ॥
जामीशप्तानि गेहानि निकृतानीव कृत्यया ।
नैव भान्ति न वर्धन्ते श्रिया दीनानि पार्थिव ॥

v) Discuss the fourteen धर्मस्थान-s according to याज्ञवल्क्यस्मृतिः ।

vi) What is meant by 'पुरुषार्थः'? Discuss in brief about पुरुषार्थ-s.

3. Answer any **two** of the following questions. **One** must be written in Sanskrit with Devanāgarī Script:

10×2=20

i) Explain any **one** of the following verses in Sanskrit with Devanāgarī script: 10

- a) वेदः स्मृतिः सदाचारः स्वस्य च प्रियमात्मनः ।
एतच्चतुर्विधं प्रादुः साक्षाद्धर्मस्य लक्षणम् ॥
- b) चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टं गुणकर्मविभागज्ञः ।
तस्य कर्तारमपि मां विद्ध्यकर्तारमव्ययम् ॥
- c) शूद्रायां ब्राह्मणाज्जातः श्रेयसा चेत्प्रजायते ।
अश्रेयान् श्रेयसीं जातिं सच्छत्याऽसप्तमाद्युगात् ॥

- ii) Briefly discuss the position of women in different stages of Indian society as depicted in the बृहत्संहिता of वराहमिहिरः ।
- iii) Discuss critically the importance of the king-makers or राजकर्तार according to ब्राह्मण literature.